

Het Zeeuwse Landschap

Beheer van akkerreservaten loont

Op het Zeeuwse platteland is akkerbouw al vanouds de meest voorkomende vorm van landbouw. Veel bestaande, en vooral verdwenen natuurwaarden zijn gerelateerd aan de akkerbouw. Zeeland vormde vroeger een bolwerk voor akkerkruiden als het Groot- en Klein spiegelklokje, de Stoppelleeuwenbekjes en het Drie-hoornig walstro. Ook akkervogels zijn van belang. Zeeuws-Vlaanderen was enkele decennia geleden één van de belangrijkste bolwerken van de Grauwe gors. En Zeeland is één van de betere provincies als het om patrijzen gaat.

Bij Het Zeeuwse Landschap bestaat veel aandacht voor akkernatuur. Veiligstelling daarvan is echter verre van eenvoudig. Enerzijds liggen maar weinig akkers binnen de EHS en dat maakt financiering van aankoop en beheer moeizaam. Daarnaast gaat het om natuurwaarden die weliswaar in Nederland onder druk staan, maar die internationaal gezien niet heel erg bedreigd zijn. Toch is het gelukt om de laatste 15 jaar ruim 50 hectare akkers te verwerven en deze als akkerreservaat te beheren. Die liggen verspreid over vijf gebieden, in oppervlakte variërend van een hectare tot bijna 20 hectare. Veelal gaat het om

Brede wolfsmelk (foto: Chiel Jacobusse).

relatief kleinschalige akkers waar gedurende decennia intensieve akkerbouw plaatsvond.

De akkerreservaten worden bezaaid met graan dat in eigen beheer is geteeld. Het zaaizaad wordt niet geschoond en er zijn zaden toegevoegd zoals Dreps, Korenbloem, Bolderik en Klaproos. Het beheer vindt plaats zonder bespuiting of bemesting. Uit ervaring blijkt dat er door gunstige condities veel verdwenen onkruiden

nog uit de zaadbank tevoorschijn komen. Inmiddels zijn in de akkerreservaten meer

dan tien zeldzame akkerkruiden – met een Rode Lijst status – weer opgedoken. Het gaat o.a. om Kleine wolfsmelk, Brede wolfsmelk, Eironde leeuwenbek, Spiesleeuwenbek, Akkerleeuwenklauw, Akkerdravik, Doffe ereprijs en Gladde ereprijs. Behalve het achterwege laten van bespuiting en bemesting is ook het eenmalig wat dieper ploegen een zinvolle maatregel. Soorten als Stoppelleeuwenbekjes en Akkerleeuwenklauw zijn voorbeelden die weer verschijnen na dieper ploegen. Grondige documentatie in de gebieden geeft goede informatie voor optimaal beheer.

Chiel Jacobusse, ecooloog Het Zeeuwse Landschap

It Fryske Gea

Een nieuwe broedvogelsoort voor Friesland

Het bolwerk van de Grote zilverreiger in Nederland is de Oostvaardersplassen. Hier vestigde zich in 1978 het eerste broedpaar. Pas vanaf begin jaren negentig nam de groei een vlucht en de laatste jaren broedden er tussen de 150 en 200 paren. Maar wanneer zou de soort zijn broedgebied gaan uitbreiden?

Uit de database van Sovon Vogelonderzoek Nederland blijkt dat de afgelopen jaren vanuit Fryslân al diverse 'broedverdachte' Grote zilverreigers werden gemeld.

Het betreft reigers die met nestmateriaal of voedsel rondvlogen of alarmeerden. Soms werd een mogelijke nestplaats gelokaliseerd. De meldingen kwamen uit de Leijen (2000), het Lauwersmeergebied (2001-2010), Easterskar (2006 pas uitgevlogen jongen en 2011) en Rottige Meenthe (2009). Vorig jaar zagen Mervyn Roos en Mennobart van Eerden van Rijkswaterstaat tijdens de maandelijkse vogeltellingen die vanuit de lucht plaatsvinden dat er op 16 mei tussen de Blauwe reigers twee nesten met Grote zilverreigers zaten op de Makkumer Noardwaard. Op 16 juli werden op beide nesten samen drie pullen geteld.

Foeragerende Grote zilverreiger op de Warkumerbinnenwaard (foto: Tjerk Kunst).

Dit jaar zag Jelle Postma (Sovon) tijdens het tellen van ganzen op 27 maart tot zijn grote verrassing drie zilverreigers op het nest zitten in de kolonie op de Noardwaard. De broedvogeltellers van dit gebied troffen tijdens hun tweede ronde op 13 april zelfs tien broedpaar aan. Op 13 mei telden Mervyn Roos en Mennobart van Eerden vanuit de lucht negen bezette nesten. De Makkumer Noardwaard is een eiland in het IJsselmeer dat niet vrij toegankelijk is. Het gebied heeft de Natura2000-status en valt dus ook onder de Natuurbeschermingswet. Toen het blad nog niet aan de bomen zat, was de reigerkolonie vanaf de dijk bij Makkum te zien.

De meeste dieren op de Noardwaard zijn dit jaar vanaf begin april begonnen met nestelen. De eileg- broed- en opgroeiperiode duren samen ruim 10 weken, dus de jongen vliegen niet eerder dan half juni uit. It Fryske Gea is bijzonder blij met de vestiging van deze nieuwe soort in dit gebied.

Sietske Rintjema, medewerker inventarisatie & beheer